

vestlandsindeks

KVARTALSVIS FORVENTNINGSINDEKS FOR VESTLANDSK NÆRINGS LIV

Gjeninnhenting satt på pause

- Utsiktene for kommende halvår mer usikre
- 1 av 4 bedrifter har gitt betalingslettelser til sine kunder
- Store bedrifter planlegger i størst grad nye investeringer

Fakta om Vestlandsindeksen

Vestlandsindeks er en kvartalsvis temperaturmåler for næringslivet på Vestlandet utarbeidet av Sparebanken Vest i samarbeid med Respons Analyse, og ble første gang presentert februar 2012. Dette er den 35. utgaven av Vestlandsindeks, og undersøkelsen ble gjennomført blant 700 bedrifter i perioden 28. oktober – 13. november 2020. Bedriftene er tilfeldig utvalgt med to eller flere ansatte, fordelt på 200 bedrifter i Rogaland, Vestland Sør (tidl. Hordaland) og Møre og Romsdal og 100 i Vestland Nord (tidl. Sogn og Fjordane).

Respondentene blir spurt om viktige indikatorer som blant annet etterspørsel, sysselsetting, investering

og markedsutsikter de tre foregående månedene og hvordan de forventer at utviklingen skal bli neste halvår. Vestlandsindeks kan være mellom 0 og 100. Et tall over 50 indikerer at bedriftene har et positivt syn på den økonomiske situasjonen og utviklingen, mens et tall under 50 indikerer pessimisme. For fjerde kvartal 2020 viser Vestlandsindeks en resultatindeks på 55,1 og en forventningsindeks på 56,8. Resultatindeksen viser bedriftenes opplevelse av markedsituasjonen de siste tre måneder mens forventningsindeksen viser bedriftenes forventninger til markedsituasjonen de neste seks måneder.

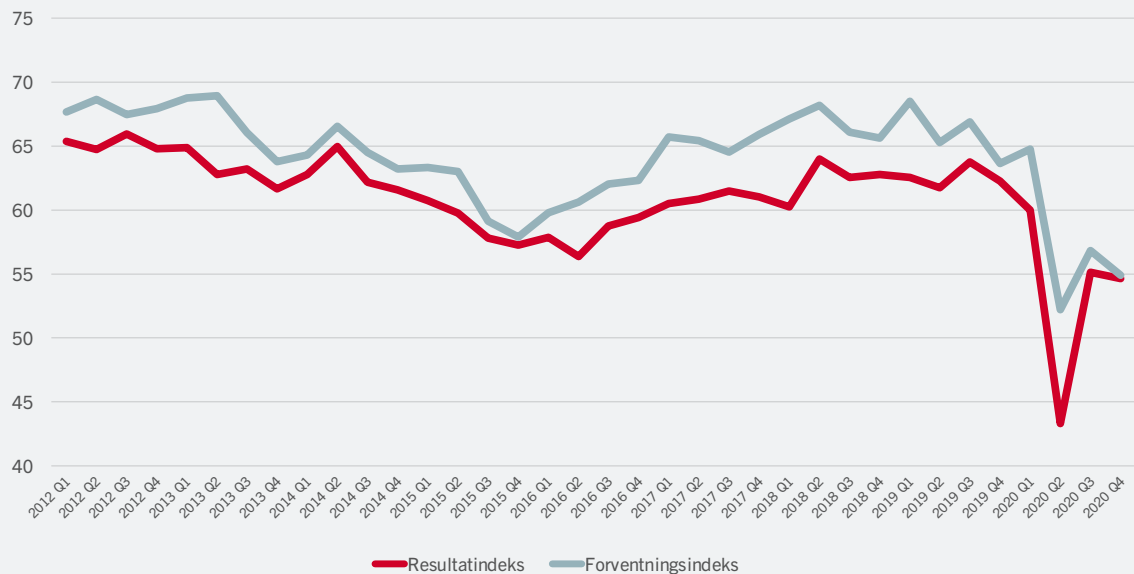
Gjeninnhenting satt på pause

I Vestlandsindeksen 4/2020 faller resultatindeksen moderat til 54,6 poeng fra 55,1 poeng ved forrige kvartal. Fallet tilsier at den økonomiske situasjonen for Vestlandsbedriftene har vært noe mer krevende i høst enn i sommer, hvilket trolig skyldes ny smitteoppblomstring. Hordalandsregionen – hvor smitte-trykket har vært størst – opplever den største nedgangen, mens Møre og Romsdal opplever en oppgang. Reiselivsbedriftene ser en kollaps i resultatindeksen fra forrige kvartal, mens forretningsmessig tjeneste-yting ser en oppgang på nær 5 poeng.

Forventningsindeksen, som måler bedriftenes forventninger til de neste seks månedene, ser et større fall enn resultatindeksen. Indeksen faller til 54,9 poeng

fra 56,8 poeng, noe som er et godt stykke under det historiske gjennomsnittet. Dette tyder på at den nylige smitteoppblomstringen har dempet Vestlandsbedriftenes fremtidsutsikter, og at bedriftene ikke forventer noe særlig bedring i økonomisk aktivitet det neste halvåret. Hordalandsregionen ser også her en større nedgang enn øvrige regioner. For tre bransjer – «overnattings- og serveringsvirksomhet», «jordbruk, skogbruk og fiske» og «shipping, transport og lagring» – har forventningsindeksen aldri vært lavere. Det er i hovedsak etterspørsel og lønnsomhet som bedriftene har lave forventninger til.

Resultat- og forventningsindeks

Resultatindexen forteller hvordan bedriftene på Vestlandet har opplevd den økonomiske situasjonen de siste tre månedene. I Vestlandsindexen 4/2020 faller resultatindexen beskjedent til 54,6 poeng fra 55,1 poeng ved forrige kvartal. Selv om resultatindexen er over 50, hvilket indikerer en bedring i økonomisk aktivitet, er indeksverdien fortsatt godt under det historiske gjennomsnittet på 60,8 poeng. I tillegg tilsier fallet fra forrige kvartal at den økonomiske situasjonen for Vestlandsbedriftene har vært hakket dårligere i høst enn i sommer. Dette har trolig sammenheng med smitteoppblomstringen man har opplevd i Norge i løpet av høsten, og da spesielt den siste måneden.

Det er betydelige forskjeller mellom bransjer når man ser på utviklingen i resultatindexen. «Forretningsmessig, faglig, vit. og tekn. tjenesteyting + IKT» ser en oppgang på nesten 5 poeng fra forrige kvartal. «Bygge- og anleggsvirksomhet» ser også en positiv utvikling. «Shipping, transport og lagring», derimot, ser en negativ utvikling; det samme gjør «jordbruk, skogbruk og fiske». Verst er det imidlertid for «overnattings- og serveringsvirksomhet», hvor resultatindexen faller fra 50,1 poeng ved forrige kvartal til 36,7 poeng. For sistnevnte har altså mye av gjeninnhenting vi så i løpet av sommeren blitt reversert.

Bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje og gass viser til en bedre utvikling i resultatindexen dette kvartalet sammenlignet med øvre næringer. Resultatindexen for disse bedriftene stiger fra 40,5 til 47,4, noe som indikerer at aktivitetsnedgangen har stoppet.

Hordalandsregionen viser svakest utvikling siste tre måneder med et fall i resultatindexen på bortimot 3 poeng, mens Møre og Romsdal registrerer en bedring siste tre måneder med økning på over 2 poeng. Det er i hovedsak endringer i etterspørsel som forklarer forskjellene. Sysselsetting utvikler seg positivt for de fleste regionene, og særlig Hordaland ser her en markant oppgang. Sysselsettingsvurderingene stiger imidlertid fra ert svært lavt nivå de to foregående kvartalene, og indikerer at bedriftene har hatt stabilisering heller en vekst for arbeidsstyrken. For Hordaland og Møre og Romsdal er sysselsettingsindexen nesten tilbake til nivåene man så før koronakrisen, hvilket ikke er tilfellet for Rogaland og Sogn og Fjordane. Samlet sett ser man også en forbedring i investeringsindexen på tvers av regioner.

Forventningsindexen forteller hvilke forventninger bedriftene på Vestlandet har til den økonomiske situasjonen de neste seks månedene. I Vestlandsindexen 4/2020 faller forventningsindexen til 54,9 poeng fra 56,8 poeng ved forrige kvartal, hvilket er godt under det historiske gjennomsnittet på 64,1. Med andre ord ligger forventningsindexen lenger under sitt historiske gjennomsnitt enn hva gjelder resultatindexen, og forventningsindexen er på sitt laveste nivå noensinne relativt til resultatindexen.

Dette tyder på at den nylige smitteoppblomstringen har dempet Vestlandsbedriftenes fremtidsutsikter, og at bedriftene ikke forventer noe særlig bedring i økonomisk vekst det neste halvåret. Ny smitteoppblomstring i løpet av høsten har trolig ført til at

bedriftene forventer en mer langvarig økonomisk nedtur enn hva man så for seg på sensommeren, da smittesituasjonen så ut til å være under kontroll i Norge.

Selv om de fleste bransjene rapporterer om et fall i forventningene er fallet større for visse bransjer. Ikke overraskende er fallet stort for «overnattings- og serveringsvirksomhet», der forventningsindeksen faller videre til 39,2 poeng. Fallet er også stort for «jordbruk, skogbruk og fiske» og for «shipping, transport og lagring». For disse tre bransjene har forventningsindeksen aldri vært lavere. Den eneste bransjen som ser en oppgang i forventningsindeksen er «industri, kraft og oljeutvinning», selv om indekserdrien fortsatt er langt under gjennomsnittet.

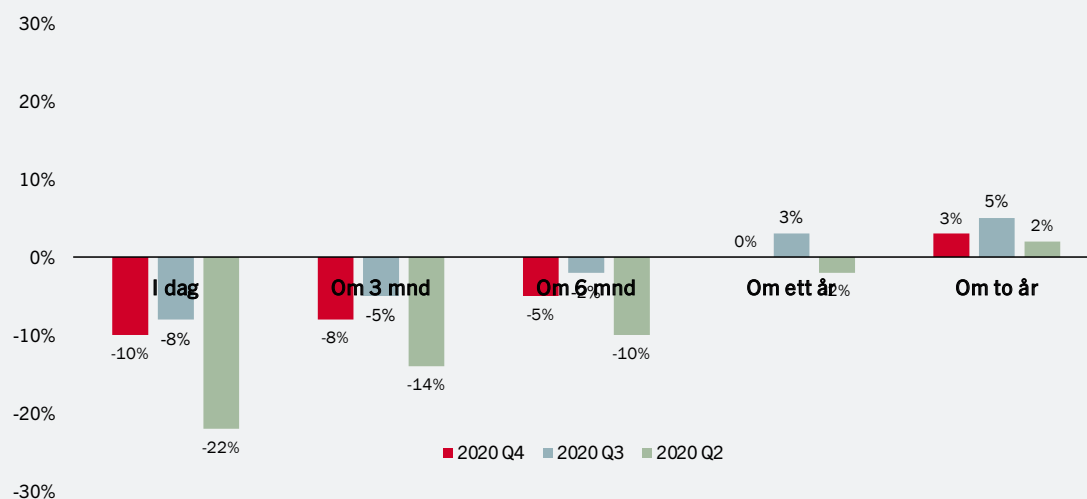
For bedrifter med mer enn 50 % av omsetningen knyttet til olje eller gass stiger forventningsindeksen fra 49,0 til 54,9, en betydelig økning sammenlignet med øvrige næringer som nær samlet viser nedgang. En mer stabil oljepris gjennom høsten, sammen med

utsikter for økte investeringsanslag på norsk sokkel for 2021 sammenlignet med tidligere i år er sannsynligvis driveren.

Når det gjelder investeringsforventninger så forventer 21 % av bedriftene å øke sine investeringer i løpet av de neste seks månedene, mens 10 % forventer å redusere investeringene. Dette er omtrent på nivå med tallene i forrige kvartal. 22 % av bedriftene har gjort eller planlegger å gjøre nye investeringer i eksisterende forretningsområder som følge av koronakrisen, mens 14 % har gjort eller planlegger å gjøre investeringer i nye forretningsområder av samme grunn. Disse tallene er høyere enn ved forrige rapport, og gjelder i hovedsak de største bedriftene. For bedrifter med over 50 ansatte er prosentandelen som svarer ja på disse to spørsmålene henholdsvis 44 % og 30 %, mot henholdsvis 14 % og 10 % for bedrifter med mindre enn 5 ansatte. Med andre ord ser det ut til at det i hovedsak er de store bedriftene som er i stand til å opprettholde investeringstakten på tross av koronakrisen.

Høsten ble verre enn forventet

Hva er (forventet) omsetningsendring for bedriften på grunn av koronakrisen, i forhold til opprinnelige planer?

Høsten ble på mange måter verre enn hva bedriftene så for seg på sensommeren. Dan rapporterte Vestlandsbedriftene om et fall i normalomsetningen på 8 % på grunn av koronakrisen, men så for seg at dette fallet ville bli redusert til 5 % i løpet av høsten og til 2 % ved årsslutt.

Spoler vi frem til i dag er realiteten en litt annen. Vestlandsbedriftene rapporterer nå om et fall i normalomsetningen på 10 %; videre ser de for seg at dette fallet

vil bli redusert til 8 % om tre måneder og 5 % om seks måneder. Først om ett år forventer bedriftene at omsetningen er tilbake til normalen. Forventningene på sen-sommeren var dermed i ettertid litt for positive, og det er tydelig at smittesituasjonen i høst har ført til at bedriftene har endret sine forventninger. De forventer nå at gjeninnhenting vil ta lengre tid enn tidligere antatt.

Denne trenden er spesielt synlig for reiselivsbedrif-

tene. På sensommeren forventet reiselivsbedriftene at omsetningen om tre måneder ville ligge 20 % under normalnivået. I dag rapporterer de om en omsetning som ligger 36 % under normalnivået. Samme utvikling ser man for «shipping, transport og lagring»; her forventet man en omsetning 11 % under normalen, mens nivået i dag ligger 23 % under normal nivåer.

Bedriftene i bransjen «industri, kraft og oljeutvinning» forventet på sensommeren at omsetningen nå ville være tilbake til normale nivåer; i dag, derimot, rapporterer de om en omsetning som er 10 % under normale nivåer.

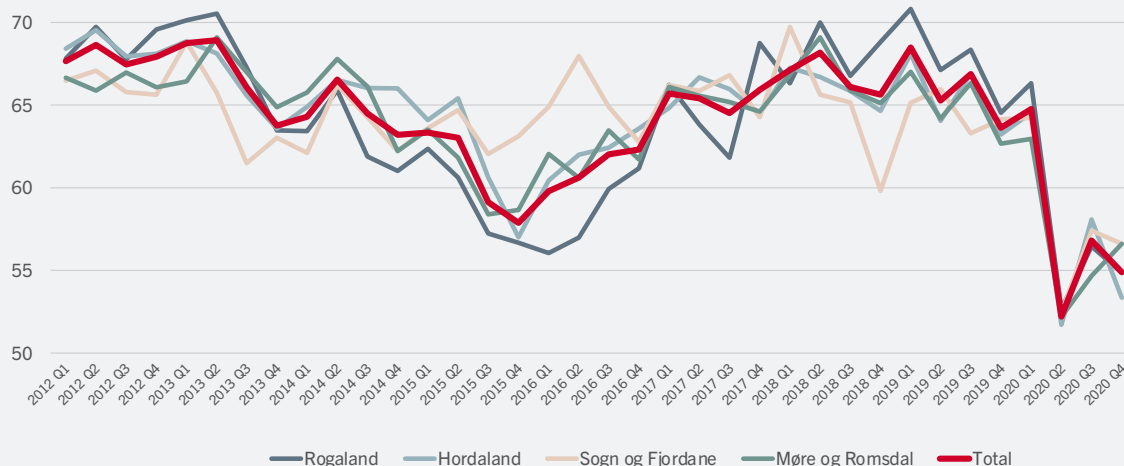
Tilbakegang for Hordalandsregionen, bedring i Møre og Romsdal

Bedrifter i Hordalandsregionen ser en større tilbakegang enn bedrifter i øvrige regioner. Her faller resultatindeksen fra 54,6 poeng til 51,9 poeng, mens forventningsindeksen faller fra 58,1 poeng til 53,4 poeng. Dermed er forventningsindeksen for tidligere Hordaland fylke nesten tilbake til nivået for andre kvartal som var indeksen laveste nivå noensinne. Møre og Romsdal er på er eneste region med oppgang i resultatindeks og forventningsindeks dette kvartalet. Resultatindeksen på 56,9 og forventningsindeksen på 56,6 er likevel betydelig under sitt historiske snitt også her.

av høsten. Selv om Hordalandsbedriftene rapporterer om en positiv utvikling for sysselsetting i løpet av de siste tre månedene, så er forventningene for fremtidig sysselsetting mye dårligere nå enn hva de var på slutten av sommeren. Det brede fallet i forventningsindeksen tyder derfor på at den alvorlige smittesituasjonen i Hordalandsregionen, og da spesielt Bergen, har lagt en stor demper på bedriftenes fremtidsutsikter. Regioner som har blitt mindre hardt rammet, slik som Møre og Romsdal, ser en mer positiv utvikling i forventninger, hvor særlig etterspørsel og investeringer trekker opp

Hordalandsbedriftene rapporterer om en negativ utvikling for både etterspørsel og lønnsomhet i løpet

Forventningsindeks per region

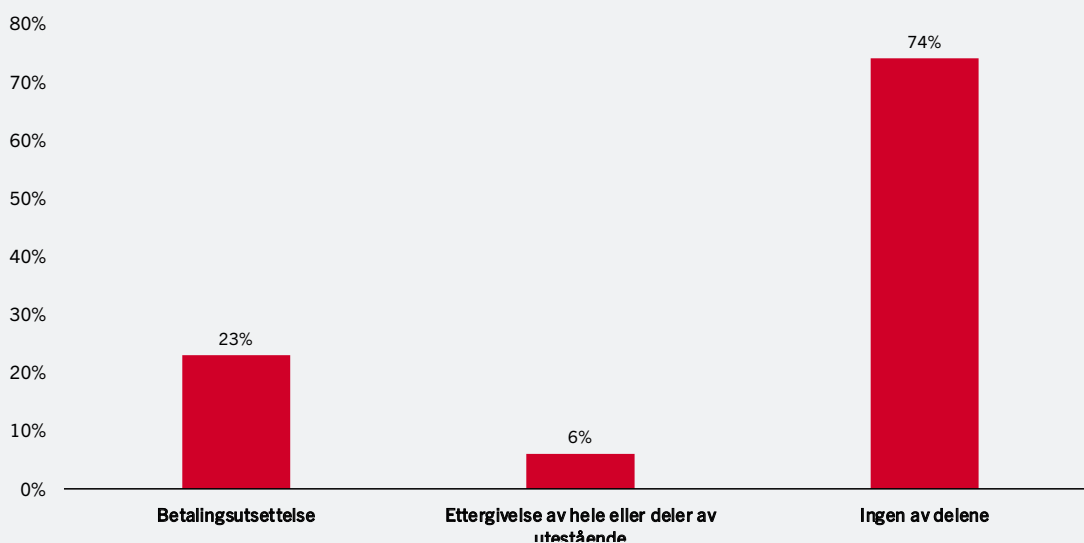

En fjerdedel av Vestlandsbedriftene har gitt kunder betalingslettelser

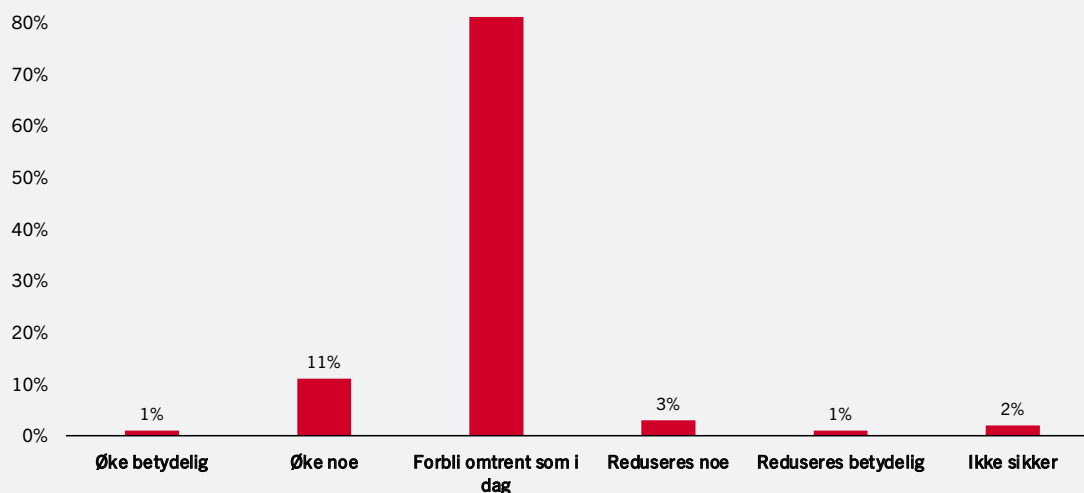
Totalt 23 % av Vestlandsbedriftene svarer at de har gitt kunder betalingsutsettelse, mens 6 % svarer at de har gitt ettergivelse av hele eller deler av utestående. Når det gjelder betalingsutsettelse, er det spesielt «eiendom og finans», «forretningsmessig, faglig, vit.

og tekn. tjenesteyting + IKT» og «industri, kraft og oljeutvinning» som skiller seg ut, hvor rundt 30 % har gitt betalingsutsettelse. «Eiendom og finans» er også bransjen som i størst grad har gitt ettergivelse av hele eller deler av utestående (22 % svarer ja).

Har dere gitt kunder betalingsutsettelse eller ettergivelse av beløp som følge av koronakrisen?

Forventer du at slike lettelse til kunder de neste 6 månedene vil...

Forventningsindeksen er lavere for bedriftene som har gitt betalings-utsettelse (53.2) enn for øvrige bedrifter (56.1), og fire av fem av disse bedriftene venter

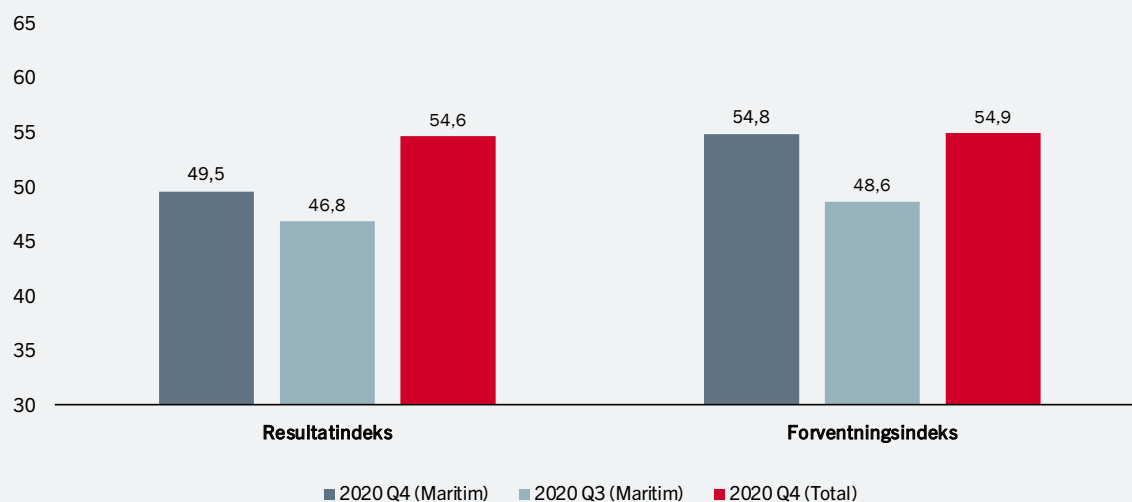
uendret behov for betalingslettelse det neste halve året. En av ti av disse bedriftene forventer at behovet for betalingslettelse vil øke.

Fortsatt krevende utsikter for maritim

I Vestlandsindeksen 3/2020 så vi at 30 % av bedriftene med over 50 prosent av omsetningen knyttet til maritim virksomhet rapporterte om ganske eller svært negative markedsutsikter. I dette kvartalet faller denne andelen noe, men fortsatt rapporterer 22 % at utsiktene er ganske eller svært negative.

Resultatindeksen stiger beskjedent til 49,5 poeng fra 46,8 sist og holder seg fortsatt under 50 hvilket indikerer en negativ resultatutvikling. Forventningsindeksen stiger til 54,8 poeng fra 48,6 og er nå på nivå med øvrige næringer på Vestlandet.

Resultat- og forventningsindeks: Maritim

Tallene tyder på at situasjonen fortsatt er svært krevende med både resultat- og forventningsindeks på historisk svært lave nivåer. Forventningsindeksens oppgang tyder imidlertid på at næringen ser muligheter fremover, noe som gjenspeiler seg i at investeringsviljen i denne bransjen fortsatt stor: 33 % av de maritime bedriftene forventer å øke

investeringene det neste halvåret. Tilsvarende tall for hele utvalget er 20 %. Videre svarer 26 % av de maritime bedriftene at de har gjort eller planlegger å gjøre investeringer i nye forretningsområder; som vi så tidligere er tilsvarende tall for hele utvalget 14 %. Disse tallene illustrerer igjen at maritim næring er omstillingsdyktig og klar for å satse på nye områder.

vestlandsindeks.no

